

Pracovní právo a právo sociálního zabezpečení

Ing. Mgr. Tomáš Klusák

Obsah přednášky

- o Pracovní právo a jeho prameny
- o Účastníci PP vztahů a pracovní poměr
- o Právo sociálního zabezpečení

Pracovní právo

- o Prameny:
  - o Zákoník práce
  - o Typické pro pracovní právo je úprava kolektivními smlouvami nebo vnitřními předpisy
- o Co neupravuje ZP, tak úprava v OZ
- o Odchýlení od ZP, jen když to zákon výslovně nezakazuje, nebo pokud z povahy ustanovení nevyplývá, že se od ZP nelze odchýlit
- o Lze se odchýlit smlouvou nebo vnitřním předpisem

Pracovněprávní vztahy

o Zásady pro PPV

- o Zvláštní ochrana zaměstnance
- o Uspokojivé a bezpečné pracovní podmínky pro výkon práce
- o Spravedlivé odměňování zaměstnance
- o Řádný výkon práce zaměstnance v souladu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele
- o Rovné zacházení se zaměstnanci a zákaz jejich diskriminace

PPV

- o Právní vztahy vznikající při výkonu závislé práce mezi zaměstnanci a zaměstnavateli
  - o Individuální mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, kdy obsahem jsou práva a povinnosti
  - o Kolektivní vztahy, jejich subjektem jsou např. odbory
- o Právní vztahy vznikající před vznikem PPV, např. výběrové řízení

Závislá práce

- o Činnost, jež je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance
- o Výlučně osobní výkon práce
- o Výkon práce dle pokynů zaměstnavatele a jeho jménem
- o Výkon práce za mzdu, plat nebo odměnu za práci
- o Výkon práce v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele
- o Výkon práce na náklady zaměstnavatele a na jeho odpovědnost

Základní PPV

- o Pracovní poměr
- o Právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr

Účastníci PPV

- o Zaměstnanec
  - o F.O., jež dosáhne 15 let věku, avšak zaměstnavatel před ukončením základní školy pracovní poměr nesmí vůbec sjednat.
  - o zákonný zástupce, nejčastěji rodič zaměstnance mladšího 16 let, může okamžitě zrušit jeho pracovní poměr dohodu o pracovní činnosti či provedení práce, pokud je to nutné v zájmu vzdělání, vývoje nebo zdraví dítěte. Nutné přivolení soudu

Účastníci PPV

- o Zaměstnavatel
  - o F.O. ,P.O. nebo stát (organizační složka)
  - o U F.O. můžete být zaměstnavatel od 18 let věku
- o Odbory
  - o Mají právo jednat za zaměstnance např. v rámci kolektivního vyjednávání
  - o Mohou vstupovat do právních vztahů se zaměstnavatelem

Pracovní poměr (PP)

- o Vznik
  - o Pracovní smlouvou
  - o Volbou
  - o Jmenováním
- o Doba trvání PP

Na dobu neurčitou,
pokud nebyla
sjednána doba trvání

Dobu určitou,
nesmí
přesáhnout 3
roky a max. 2x

Pracovní smlouva

- o Musí obsahovat
  - o Druh práce, místo výkonu práce, den nástupu do práce
  - o Lze odstoupit, jen dokud zaměstnanec nenastoupil do práce, musí mít písemnou formu
  - o Musí být uzavřena písemně
  - o Každá strana musí obdržet jedno vyhotovení pracovní smlouvy

Zkušební doba

- o Je-li sjednána, tak nesmí být delší než
  - o 3 měsíce ode dne vzniku PP
  - o 6 měsíců ode vzniku PP u vedoucího zaměstnance
- o Musí být sjednána písemně a nesmí být dodatečně prodlužována, kromě překážek v práci a dovolené
- o Bez udání důvodu lze ukončit PP z obou stran ve zkušební době

Skončení PP

- o Dohodou (písemná, dohodnutí dne)
- o Výpovědí
- o Okamžitým zrušením
- o Zrušením ve zkušební době
- o Uplynutím sjednané doby, když je PP na dobu určitou

Výpověď

- o Písemně
- o Zaměstnanec bez udání důvodu vs. Zaměstnavatel jen z důvodu v § 52 ZP
  - o Musí ten důvod být konkrétně vymezen
- o Výpovědní doba běží nejméně 2 měsíce
- o Př. Dáme výpověď dnes, kdy skončí PP?

Výpověď daná zaměstnavatelem

- o Ruší se zaměstnavatel nebo jeho část
- o Přemísťuje se zaměstnavatel nebo jeho část
- o Stane se zaměstnanec nadbytečným (nutno prokázat)
- o Pozbytí zdravotní způsobilosti
- o Nesplňuje-li zaměstnanec předpoklady stanovené právními předpisy pro výkon sjednané práce nebo nesplňuje-li bez zavinění zaměstnavatele požadavky pro řádný výkon této práce
- o Závažné porušená pracovních povinností
- o Poruší-li zaměstnanec zvláště hrubým způsobem jinou povinnost zaměstnance stanovenou v § 301a ZP

Okamžité zrušení PP

o Zaměstnavatel

- o Zaměstnanec byl pravomocně odsouzen na dobu delší než 1 rok, nebo pravomocně odsouzen na 6 m. v souvislosti s plněním pracovních úkolů
- o Zaměstnanec porušil pracovní povinnosti zvláště hrubým způsobem
- o Nelze s těhotnou zaměstnankyní, zaměstnankyní na mateřské dovolené, zaměstnancem nebo zaměstnankyní, kteří čerpají rodičovskou dovolenou

o Zaměstnanec

- o Dle lékařského posudku nemůže konat práci a zaměstnavatel neumožnil přechod na jinou práci
- o Nevyplacení mzdy nebo platu nebo jeho části do 15 dnů po splatnosti

Dohody

- o Dohoda o provedení práce
  - o Rozsah práce nesmí být delší než 300 hodin za rok
  - o Dohoda o provedení práce zpravidla obsahuje:
    - o vymezení pracovního úkolu nebo činnosti, která má být vykonávána, místo výkonu práce, předpokládaný rozsah práce (v hodinách), doba, v níž má být práce provedena (odevzdána), odměna (nesmí být nižší než minimální mzda), doba, na kterou se dohoda uzavírá (je povinným ujednáním).

Dohody

- o Dohoda o pracovní činnosti
  - o Může být, i když nebude přes 300 h.
  - o Nelze víc než 20h. týdně
  - o Zrušení dohodou, výpověď bez udání důvodu (výpovědní doba doba 15 dní)
  - o Okamžité zrušení stejně jako pracovní poměr

Týdenní pracovní doba

- o činí 40 hodin týdně.
- o Délka stanovené týdenní pracovní doby činí u zaměstnanců
- o a) pracujících v podzemí při těžbě uhlí, rud a nerudných surovin, v důlní výstavbě a na báňských pracovištích geologického průzkumu 37,5 hodiny týdně,
- o b) s třísměnným a nepřetržitým pracovním režimem 37,5 hodiny týdně,
- o c) s dvousměnným pracovním režimem 38,75 hodiny týdně.
- o Zkrácení stanovené týdenní pracovní doby
  - o Stát ne, soukromý zaměstnavatel ano na základě kol. smlouvy nebo interního předpisu

Právo sociální zabezpečení

- o Sociální pojištění
  - o zdravotní pojištění
    - o Z vyměřovacího základu se odvádí 13,5 %. Jednu třetinu (tedy 4,5 %) hradí zaměstnanec, zbývající dvě třetiny (tedy 9 %) hradí zaměstnavatel ze svých prostředků. 1 823 Kč měsíčně pro OSVČ, 1 337 Kč měsíčně pro OBZP – osoby bez zdanitelných příjmů
  - o nemocenské pojištění
  - o úrazové pojištění
  - o důchodové pojištění
  - o penzijní připojištění
- o Státní sociální podpora
- o Sociální pomoc

Nemocenské pojištění

- o Systém nemocenského pojištění je určen pro výdělečně činné osoby, které při ztrátě příjmu v případech tzv. krátkodobých sociálních událostí (dočasné pracovní neschopnosti z důvodu nemoci nebo úrazu či karantény, ošetřování člena rodiny, těhotenství a mateřství, péče o dítě) zabezpečuje peněžitými dávkami nemocenského pojištění.
- o zákonem č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.
- o Zaměstnanci povinně, OSVČ dobrovolně (min. 115 Kč/měsíc)
- o **4 druhy peněžitých dávek**, a to:
  - o Nemocenské (od 15. dne, předtím od 4. dne náhrada mzdy)
  - o Peněžitá pomoc v mateřství (28 týdnů)
  - o Ošetřovné (nejdéle 9 dnů, sám rodič 16 dnů)
  - o Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a v mateřství
- o Vyplácí Okresní správa sociálního zabezpečení
- o Nemocenské pojištění placeného zaměstnavateli zůstává nadále ve výši 2,3 %, zaměstnanec 6,5 % nebo 3,5 %

Důchodové pojištění

- o zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění
- o Starobní, invalidní, vdovský a vdovecký, sirotčí
- o Důchodový věk se neustále zvyšuje
- o 21,5 % na důchodové pojištění odvádí zaměstnavatel

Státní sociální podpora

- o zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře
- o dávky:
  - o přídavek na dítě (500 – 700 Kč)
  - o rodičovský příspěvek (celková částka 220 000 Kč, nejdéle do 4 let věku dítěte)
  - o příspěvek na bydlení
  - o dávky péstounské péče
  - o Porodné (13 000 Kč)
  - o Pohřebné (5 000 Kč)
- o Orgánem je Úřad práce
- o 1,2 % odvádí zaměstnavatel

Sociální pomoc

- o Pomoc v hmotné nouzi
  - o zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi
- o Dávkami, kterými se řeší pomoc v hmotné nouzi, jsou:
  - o příspěvek na živobytí
  - o doplatek na bydlení
  - o mimořádná okamžitá pomoc
- o Orgánem je Úřad práce

Otázky???

Two pushpins are visible at the top corners of the paper, one on the left and one on the right. The paper is light gray with a subtle grid pattern.

Děkuji za pozornost

Literatura

- o TOMANCOVÁ, SCHELLE K., SCHELLEOVÁ, I., HYNŠT, A.: *Základy práva (nejen) pro školy*. Jaroslava Tomancová a kolektiv. 1. vyd. Boskovice: ALBERT, 2007. 360 s. Právo. ISBN 80-73-26-110-3
- o Zákon č. 262/2006 Sb. Zákoník práce ve znění pozdějších předpisů
- o <http://www.mpsv.cz/cs/7> (nemocenské pojištění)
- o <http://www.mpsv.cz/cs/2> (státní sociální podpora)
- o <http://www.mpsv.cz/cs/5> (pomoc v hmotné nouzi)